

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1661

av **Stefan Nilsson och Jan Lindholm (båda MP)**

Möjligheter för kommuner att bedriva en restriktiv alkoholpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att bedriva en restriktiv alkoholpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för kommuner att begränsa antalet tillstånd att servera alkohol och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Den alkoholpolitiska forskningen visar tydligt att tillgängligheten av alkohol direkt påverkar totalkonsumtionen av alkohol. Det i sin tur påverkar direkt förekomsten av alkoholrelaterade skador i en befolkning. Det är bakgrunden till att vi i Sverige har en restriktiv alkoholpolitik där såväl den fysiska tillgängligheten (reglerna för alkoholförsäljning) som den ekonomiska tillgängligheten (priset) begränsas.

Alkohollagen syftar till en restriktiv alkoholpolitik, men för kommunerna är det i praktiken svårt att upprätthålla en sådan, eftersom de verktyg som kommunerna har tillgång till inte är tillräckligt vassa. Och kommuners avslag på ansökan om tillstånd att servera alkohol – utifrån befintlig alkohollagstiftning – upphävs ofta av högre instanser vid en överklagan. För att kunna föra den solidariska och restriktiva alkoholpolitik som riksdagen beslutat om behöver kommuner bättre verktyg att utöva tillsynen och tillståndsgivningen.

Motivering

Överetablering – när antalet serveringstillstånd på en ort blir så stort att det kan medföra alkoholpolitiska olägenheter – är vanligt i kommuner. Kommunerna, via sina

förtroendevalda politiker, är i praktiken kringskurna när de vill bedriva en politik i sina invånares intresse. Kommuner har rätt att vägra serveringstillstånd om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt (7 kap. 9 § AL). Vid en överklagan måste dock varje ansökan prövas enskilt och kan inte avslås med hänvisning till kommunala riktlinjer. Det innebär i praktiken att kommunen måste visa att just det tillkommande serveringsstället skulle orsaka alkoholpolitiska olägenheter, och inte bara att den ökade tillgängligheten av alkohol i sig skulle orsaka skada. Därmed kan kommunerna ha de finaste ambitioner att begränsa alkoholkonsumtionen och därmed alkoholskadorna, men inte tillräckliga verktyg för att förverkliga ambitionerna.

Det finns tre stora problem med denna inskränkta kommunala möjlighet att begränsa alkoholtillstånden. Förutom de begränsade möjligheterna att bedriva en restriktiv alkoholpolitik så innebär en överetablering av alkoholtillstånd, särskilt med mycket sena nattliga öppettider, en kraftigt ökad mängd våldsbrott och också att polisens resurser att utreda och förebygga andra brott begränsas. Polisen i storstadsområdena vittnar ofta om att mycket stora polisresurser måste avsättas nattetid under helger för att hålla vakt och ingripa utanför krogar, för att beivra våldsbrott. Det innebär att det finns mindre resurser att förebygga och utreda andra brott, såsom våld mot kvinnor i hemmen, inbrott, bedrägerier etc. Det finns också en stark koppling mellan antalet sena serveringstillstånd nattetid för alkohol och flödet av misshandlade personer till akutmottagningarna i storstäderna.

I praktiken skulle dessa stora samhällskostnader, i form av ökade polisresurser och ökade sjukvårdsresurser, kunna ses som en indirekt subvention av kostnaderna för att bedriva krogverksamhet nattetid.

Möjligheter för kommuner att begränsa antalet serveringstillstånd

Det vore rimligt att en kommun fick reella möjligheter att begränsa antalet serveringstillstånd. En utgångspunkt kan vara att kommunerna i sina alkoholpolitiska program eller motsvarande utifrån alkoholpolitiska hänsyn sätter ett tak för antalet serveringstillstånd – per ort, per invånare eller något annat mätbart och relevant. Den uppenbara invändningen är förstås att detta gynnar dem som redan har serveringstillstånd och missgynnar dem som söker tillstånd efter det att taket uppnåtts. En möjlig lösning skulle kunna vara att en kommun kan införa en ”handel med serveringsrätter”, där man först måste genomgå sedvanlig prövning för att få ett serveringstillstånd, och sen köpa en serveringsrätt från ett annat serveringsställe som därmed återlämnar sitt serveringstillstånd och slutar servera alkohol.

Stefan Nilsson (MP)

Jan Lindholm (MP)